2026-yil
7-son

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI

ILMIY - METODIK

JURNALI

saen.uz

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI

2026-yil
7-son

Bosh muharrir:
Shoumarov G‘ayrat Bahromovich, psixologiya fanlari doktori, akademik

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Qodirov Umarali Do‘stqobilovich, psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Mas’ul kotib:
Muqimov Alisher

Texnik muharrir:
Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.

TAHRIR HAY’ATI:

01.00.00 – FIZIKA-MATEMATIKA FANLARI
Ayupov Shavkat Abdullayevich, fizika-matematika fanlari doktori, akademik
A’zamov Abdulla, fizika-matematika fanlari doktori, akademik
Zohidov Erkin A’zamovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

02.00.00 – KIMYO FANLARI
Normaxamatov Nodirali Soxobataliyevich, kimyo fanlar doktori, professor
Tojibayev Komiljon Sharobitdinovich, kimyo fanlar doktori, akademik

03.00.00 – BIOLOGIYA FANLARI
Abdurahmonov Ibrohim Yo‘lchiyevich, biologiya fanlari doktori, akademik
Sulaymonov Botirjon Abdushukurovich, biologiya fanlari doktori, akademik

04.00.00 – GEOLOGIYA-MINERALOGIYA FANLARI
Fayziyev Abdulhaq Radjabovich, geologiya-mineralogiya fanlari doktori, professor
Husanov Sultonboy To‘xtayevich, geologiya-mineralogiya fanlari doktori, professor

05.00.00 – TEXNIKA FANLARI
Allayev Qahramon Rahimovich, texnika fanlari doktori, akademik
Majidov Inom Urishevich, texnika fanlari doktori, professor
Turobjonov Sadritdin Maxamatdinovich, texnika fanlari doktori, akademik
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

06.00.00 – QISHLOQ XO‘JALIGI FANLARI
Namozov Shodmon Ergashovich, qishloq xo‘jaligi fanlari doktori, akademik
Shoumarov Hikmat Bahromovich, qishloq xo‘jaligi fanlari nomzodi, professor

07.00.00 – TARIX FANLARI
Ziyo Azamat Hamid o‘g‘li, tarix fanlari doktori, akademik
Sagdullayev Anatoliy Sagdullayevich, tarix fanlari doktori, akademik
Yusupova Diloram Yunusovna, tarix fanlari doktori, akademik

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI
Abdurahmonov Qalandar Xodjayevich, iqtisod fanlari doktori, akademik
Musayev Behzod Anvarovich, iqtisod fanlari nomzodi
To‘xliyev Nurislom, iqtisod fanlari doktori, akademik
G‘ulomov Saidahror Saidahmedovich, iqtisod fanlari doktori, akademik

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI
2026-yil
7-son

09.00.00 – FALSAFA FANLARI
Nazarov Qiyom Normirzayevich, falsafa fanlari doktori, professor
Saifnazarov Ismoil Saifnazarovich, falsafa fanlari doktori, professor

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI
Mengliyev Baxtiyor Rajabovich, filologiya fanlari doktori, professor
Sirojiddinov Shuhrat Samariddinovich, filologiya fanlari doktori, akademik
Xidirov Rajab Gulmatovich, filologiya fanlari nomzodi, dotsent (Tojikiston)

11.00.00 – GEOGRAFIYA FANLARI
Nigmatov Asqar Nigmatullayevich, geografiya fanlari doktori, professor
Tojiyeva Zulxumor Nazarovna, geografiya fanlari doktori, professor

12.00.00 – YURIDIK FANLAR
Rustamboyev Mirzayusuf Hakimovich, yuridik fanlar doktori, professor
Saidov Akmal Xolmatovich, yuridik fanlar doktori, akademik
Xolmo'minov Jumanazar Toshtemirovich, yuridik fanlar doktori, professor
Qodirov Bobiromon Bekmurodovich, yuridik fanlar doktori, professor

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI
Djurayev Risboy Haydarovich, pedagogika fanlari doktori, akademik
Ibraimov Xolboy, pedagogika fanlari doktori, akademik
Musurmonova Oynisa, pedagogika fanlari doktori, professor
Umarov Bahrom Norboyevich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

14.00.00 – TIBBIYOT FANLARI
Akilov Xabibulla Ataullayevich, tibbiyot fanlari doktori, professor
Nazirov Feruz Gafurovich, tibbiyot fanlari doktori, akademik

15.00.00 – FARMATSEVTIKA FANLARI
Abdullabekova Viloyat Nurillabekovna, farmatsevtika fanlari doktori, professor
Tulaganov Abduqodir Abdurahmonovich, farmatsevtika fanlari doktori, professor

16.00.00 – VETERINARIYA FANLARI
Daminov Asadullo Suvonovich, veterinariya fanlari doktori, professor
Jabborov Shuhrat Abdumajidovich, veterinariya fanlari doktori, professor
G'afurov Aktam G'afurovich, veterinariya fanlari doktori, professor

17.00.00 – SAN'ATSHUNOSLIK FANLARI
Ahmedova Nigora Rahimovna, sanatshunoslik fanlari doktori, professor
Hakimov Akbar Abdullayevich, san'atshunoslik fanlari doktori, akademik

18.00.00 – ARXITEKTURA
Nozilov Dodo Avazovich, arxitektura fanlari doktori, professor
Uralov Axtam Sindarovich, arxitektura fanlari doktori, professor

19.00.00 – PSIXOLOGIYA FANLARI
Abdusamatov Hasanboy Usmonjon o'g'li, psixologiya fanlari doktori, professor
Barotov Sharif Ramazonovich, psixologiya fanlari doktori, professor
Karimova Vasila Mamanosirovna, psixologiya fanlari doktori, professor
Halimova Mashraboy Vohidovna, psixologiya fanlari doktori, professor
Lazar Drajeta, psixologiya fanlari doktori, professor, Belgrad, Serbiya

Karpinskiy Konstantin Viktorovich, psixologiya fanlari doktori, professor, Grodno, Belarussiya
Suletbayeva Ella Serikbayevna, psixologiya fanlari doktori, dotsent

22.00.00 – SOTSIOLOGIYA FANLARI
Bekmurodov Mansur Bobomurodovich, sotsiologiya fanlari doktori, professor
Toshmuhamedova Dilorom Gafurdjanovna, sotsiologiya fanlari doktori

23.00.00 – SIYOSIY FANLAR
Fayzullayev Alisher Omonullayevich, siyosiy fanlar doktori, professor
Hasanov Otabek Abdurashidovich, siyosiy fanlar doktori
Paxrutdinov Shukritdin Ilyasovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Omonov Baxtiyor Axtamovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Quronboyev Qahramon Qo'chqorovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Avazov Komil Xolliyevich, siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori

24.00.00 – ISLOMSHUNOSLIK FANLARI
Ibrohimov Ne'matulla, filologiya fanlari doktori, akademik
Islomov Zohidjon Mahmudovich, filologiya fanlari doktori, professor

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI
2026-yil
7-son

UDK: 371.11:005.96 (575.1)

Alkarov Elyor Maxmudovich,
A.Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti bo‘lim boshlig‘i, p.f.f.d. (PhD), dotsent

BOSHQARUV SAMARADORLIGIDAN TA’LIM SIFATIGACHA: MAKTAB DIREKTORLARINING KASBIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI VA TIZIMLI MEXANIZMLARI

Annotatsiya. Mazkur maqolada ta’lim boshqaruvida maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari tahlil etiladi. Kompetensiyaviy yondashuv, raqamli texnologiyalar va uzluksiz kasbiy rivojlanish asosida rahbarlarning boshqaruv salohiyatini oshirish imkoniyatlari asoslanadi. Shuningdek, direktorlar faoliyatini aniq va o‘lchanadigan indikatorlar asosida baholash orqali ularning kasbiy rivojlanishini takomillashtirish yo‘nalishlari yoritiladi.

Kalit so‘zlar: ta’lim boshqaruvi, direktor kompetensiyasi, kasbiy rivojlanish, kompetensiyaviy yondashuv, raqamli texnologiyalar, uzluksiz ta’lim, baholash, indikatorlar, boshqaruv samaradorligi.

ОТ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ К КАЧЕСТВУ ОБРАЗОВАНИЯ: СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И СИСТЕМНЫЕ МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ДИРЕКТОРОВ ШКОЛ

Аннотация. В данной статье анализируются современные подходы к развитию профессиональных компетенций директоров школ в системе управления образованием. Обосновываются возможности повышения управленческого потенциала руководителей на основе компетентностного подхода, цифровых технологий и непрерывного профессионального развития. Также рассматриваются направления совершенствования профессионального развития директоров на основе оценки их деятельности с использованием конкретных и измеримых индикаторов.

Ключевые слова: управление образованием, компетенции директора, профессиональное развитие, компетентностный подход, цифровые технологии, непрерывное образование, оценка, индикаторы, эффективность управления.

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI
2026-yil
7-son

FROM MANAGEMENT EFFECTIVENESS TO EDUCATION QUALITY: MODERN APPROACHES AND SYSTEMIC MECHANISMS FOR DEVELOPING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF SCHOOL PRINCIPALS

Abstract. This article analyzes modern approaches to the development of professional competencies of school principals in educational management. It substantiates the possibilities of enhancing managerial capacity based on a competency-based approach, digital technologies, and continuous professional development. The paper also identifies directions for improving principals' professional development through the evaluation of their performance using clear and measurable indicators.

Keywords: educational management, principal competencies, professional development, competency-based approach, digital technologies, lifelong learning, assessment, indicators, management effectiveness

Zamonaviy ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini ta'minlash tobora murakkablashib borayotgan ijtimoiy-iqtisodiy, texnologik va institutsional omillar bilan uzviy bog'liqdir. Xususan, globallashuv jarayonlarining jadallashuvi, raqamli transformatsiyaning kengayishi hamda ta'lim xizmatlariga nisbatan talablarning keskin ortishi ta'lim muassasalari faoliyatini boshqarishda sifat jihatidan yangi bosqichni shakllantirmoqda. Bunday sharoitda maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasi ta'lim tizimining barqaror rivojlanishi va natijadorligini belgilovchi asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo'ladi [1].

Hozirgi davrda maktab direktori faoliyati an'anaviy ma'muriy boshqaruv chegaralaridan chiqib, strategik rivojlanishni rejalashtirish, innovatsion tashabbuslarni ilgari surish, jamoani samarali boshqarish hamda manfaatdor tomonlar bilan konstruktiv hamkorlikni yo'lga qo'yish kabi ko'p qirrali vazifalarni qamrab olmoqda. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi rahbarlardan ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish, boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish hamda ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan tizimli va analitik yondashuvlarni talab etmoqda.

Mazkur tendensiyalar maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishni an'anaviy yondashuvlar doirasida emas, balki zamonaviy, integratsiyalashgan va tizimli yondashuvlar asosida tashkil etish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, kompetensiyaviy yondashuvni joriy etish, uzluksiz kasbiy rivojlanish mexanizmlarini takomillashtirish, raqamli vositalardan samarali foydalanish hamda rahbar faoliyatini aniq va o'lchanadigan indikatorlar asosida baholash tizimini shakllantirish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Shu nuqtai nazardan, mazkur maqolada maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari tizimli ravishda tahlil qilinib, ularning boshqaruv samaradorligini oshirishdagi o'rni ilmiy asosda

yoritiladi. Tadqiqot natijalari ta'lim muassasalarida rahbarlik faoliyatini takomillashtirish hamda boshqaruvning natijadorligini oshirishga xizmat qiluvchi amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishga yo‘naltirilgan

Maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish zamonaviy ta'lim boshqaruvida tizimli va integratsiyalashgan yondashuvni talab etadi. Bugungi sharoitda rahbarlik faoliyati ko‘p komponentli jarayon sifatida namoyon bo‘lib, unda strategik boshqaruv, inson resurslarini rivojlantirish, innovatsiyalarni joriy etish hamda ma'lumotlarga asoslangan qaror qabul qilish jarayonlari o‘zaro uzviy bog‘liq holda amalga oshiriladi. Shu bois direktorlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish faqat bilimlarni yangilash bilan cheklanib qolmay, balki ularning amaliy faoliyatida qo‘llaniladigan ko‘nikma va yondashuvlarni tizimli takomillashtirishni talab etadi [2].

Birinchidan, kompetensiyaviy yondashuv direktorlar kasbiy faoliyatini rivojlantirishning metodologik asosini tashkil etadi. Mazkur yondashuv doirasida rahbarning kasbiy salohiyati aniq kompetensiyalar tizimi orqali aniqlanadi va baholanadi. Xususan, strategik rejalashtirish kompetensiyasi ta'lim muassasasining uzoq muddatli rivojlanish yo‘nalishlarini belgilashga xizmat qilsa, liderlik kompetensiyasi jamoani boshqarish, motivatsiya qilish va ijobiy muhit yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi. Kommunikativ kompetensiya manfaatdor tomonlar bilan samarali hamkorlikni ta'minlasa, muammolarni hal etish va qaror qabul qilish kompetensiyalari boshqaruvning operativ va strategik darajadagi natijadorligini belgilaydi. Ushbu yondashuv direktorlarning kasbiy rivojlanishini individual ehtiyojlar asosida rejalashtirish imkonini beradi.

Ikkinchidan, raqamli texnologiyalarni boshqaruv tizimiga integratsiya qilish direktorlar kompetensiyasini rivojlantirishning muhim omili sifatida namoyon bo‘ladi. Zamonaviy raqamli platformalar, axborot tizimlari va analitik vositalar yordamida ta'lim jarayonini monitoring qilish, katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilish imkoniyati kengayadi. Bu esa boshqaruv qarorlarini qabul qilishda obyektivlikni ta'minlaydi, jarayonlarning shaffofligini oshiradi hamda boshqaruv samaradorligini sezilarli darajada kuchaytiradi.

Uchinchidan, uzluksiz kasbiy rivojlanish tamoyili direktorlarning professional kompetensiyalarini barqaror rivojlantirishning muhim sharti hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim muhitida rahbarlar doimiy ravishda yangi bilim va ko‘nikmalarni o‘zlashtirib borishi zarur. Bu jarayonda malaka oshirish kurslari, treninglar, onlayn ta'lim platformalari va professional hamjamiyatlar doirasidagi tajriba almashish muhim rol o‘ynaydi. Ayniqsa, raqamli ta'lim resurslaridan foydalanish rahbarlarning mustaqil o‘rganish faoliyatini qo‘llab-quvvatlaydi va ularning kasbiy o‘sishini jadallashtiradi.

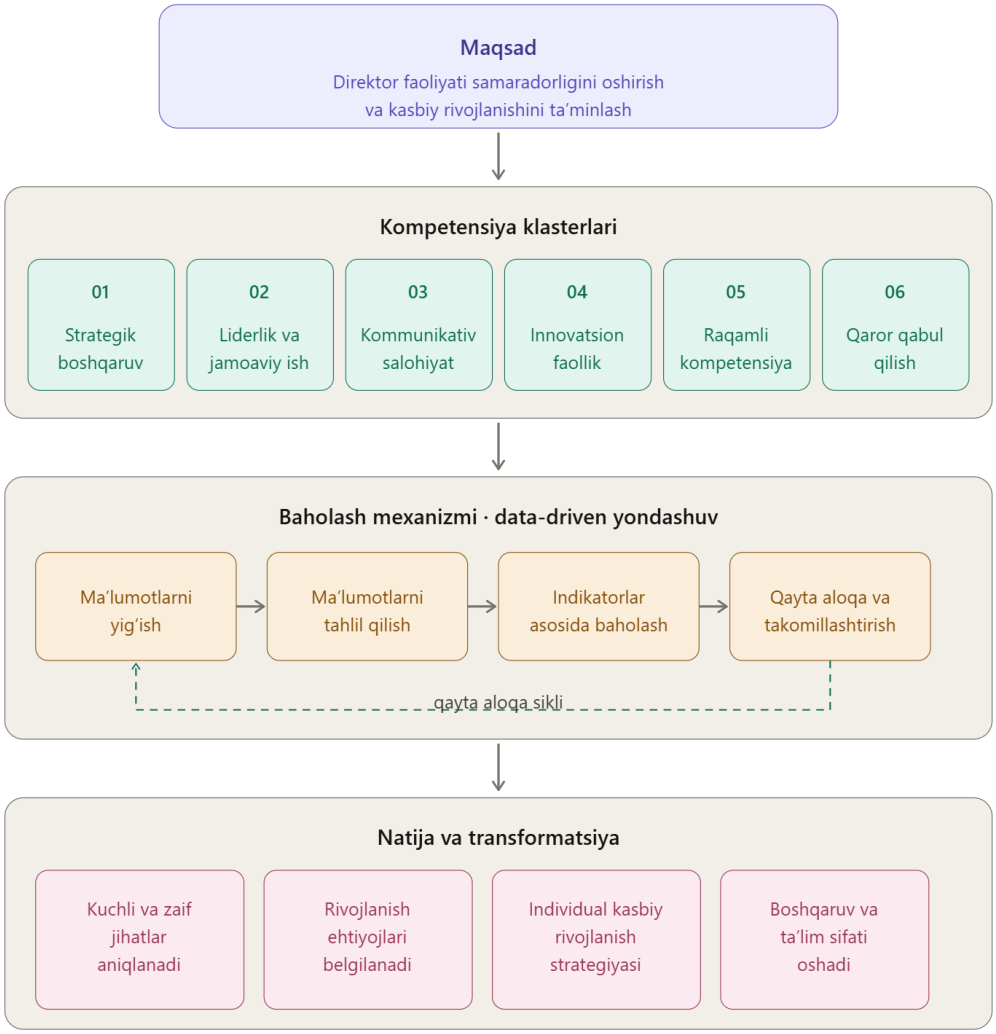
To‘rtinchidan, direktorlar faoliyatini baholashning indikatorli tizimini joriy etish kasbiy kompetensiyani rivojlantirishning muhim tarkibiy komponenti hisoblanadi. Rahbar faoliyatini aniq va o‘lchanadigan ko‘rsatkichlar asosida baholash uning boshqaruv samaradorligi, jamoa bilan ishlash darajasi, innovatsion

faolligi, raqamli kompetensiyasi hamda kommunikativ salohiyatini kompleks tarzda aniqlash imkonini beradi.

Mazkur yondashuv rahbar faoliyatini subyektiv baholashdan chiqarib, uni ma'lumotlarga asoslangan va tizimli baholash mexanizmiga aylantiradi [3]. Natijada direktorlarning kuchli va rivojlantirishni talab etuvchi jihatlari aniqlanib, ularning individual kasbiy rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish uchun zarur asos yaratiladi.

Shuningdek, zamonaviy boshqaruv yondashuvlari doirasida ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv (data-driven management) modeli alohida ahamiyat kasb etadi [4]. Mazkur modelga ko'ra, boshqaruv qarorlari statistik ma'lumotlar, monitoring natijalari va analitik xulosalarga tayangan holda qabul qilinadi. Bu esa boshqaruv jarayonlarining aniqligi, izchilligi va natijadorligini oshiradi hamda subyektivlikni minimallashtiradi.

Yuqoridagi yondashuvlarning integratsiyalashgan holda qo'llanilishi maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning kompleks modelini shakllantiradi.

1-rasm. Maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning konseptual modeli.

Mazkur model maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning tizimli mexanizmini aks ettiradi. Unda kompetensiya klasterlari asosida rahbar faoliyati ma'lumotlarga asoslangan (data-driven) yondashuv orqali baholanib, tahlil natijalariga ko'ra qayta aloqa va takomillashtirish jarayonlari amalga oshiriladi [5]. Natijada direktorlarning kuchli va rivojlanishni talab etuvchi jihatlari aniqlanib, individual kasbiy rivojlanish strategiyasi ishlab chiqiladi hamda boshqaruv samaradorligi va ta'lim sifati oshiriladi.

1-jadval

Maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini indikatorlar (KPI) asosida baholash tizimi

1. Strategik boshqaruv (20 ball)		**2. Liderlik va jamoa bilan ishlash (20 ball)**		**3. Kommunikativ salohiyat (15 ball)**		**4. Innovatsion faoliyat (15 ball)**		**5. Raqamli kompetensiya (15 ball)**		**6. Qaror qabul qilish (15 ball)**	
Indikator	***Ball***	***Indikator***	***Ball***	***Indikator***	***Ball***	***Indikator***	***Ball***	***Indikator***	***Ball***	***Indikator***	***Ball***
Reja va maqsadlarning bajarilishi	8	Jamoa motivatsiyasi darajasi	8	Ichki aloqa sifati	5	Yangi metod va texnologiyalarni joriy etish	6	Raqamli vositalardan foydalanish	6	Qarorlarning asoslanganligi	5
Natijadorlik ko'rsatkichlari	6	Hamkorlik va ishonch muhiti	6	Tashqi hamkorlik aloqalari	5	Innovatsion loyihalar soni	5	Elektron tizimlardan foydalanish	5	Qaror qabul qilish tezkorligi	5
Monitoring va tahlil tizimi	6	Vakolatlarni taqsimlash samaradorligi	6	Axborot almashish samaradorligi	5	Yaxshilash tashabbuslari	4	Raqamli savodxonlik	4	Qarorlar natijadorligi	5
Jami: 20 ball		**Jami: 20 ball**		**Jami: 15 ball**		**Jami: 15 ball**		**Jami: 15 ball**		**Jami: 15 ball**	

Mazkur jadval maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini indikatorlar (KPI) asosida kompleks baholash tizimini aks ettiradi. Unda kompetensiya klasterlari kesimida aniq va o'lchanadigan indikatorlar hamda ularning maksimal ball ko'rsatkichlari tizimlashtirilgan. Har bir yo'nalish bo'yicha belgilangan mezonlar rahbar faoliyatini obyektiv baholash, uning natijadorligini aniqlash hamda boshqaruv samaradorligini miqdoriy ifodalash imkonini beradi.

2-jadval.

Direktorlar kasbiy kompetensiyasini baholash natijalarini interpretatsiya qilish mezonlari.

Ball oralig'i	**Daraja**	**Tavsif**

86 - 100	Juda yuqori	Rahbarning kasbiy kompetensiyasi yuqori darajada shakllangan, boshqaruv faoliyati samarali va barqaror rivojlanish ta'minlangan
71 - 85	Yuqori	Kasbiy kompetensiya yetarli darajada, ayrim yo'nalishlarda takomillashtirish talab etiladi
56 - 70	O'rta	Rahbar faoliyatida barqarorlik mavjud, lekin tizimli rivojlanish zarur
41 - 55	Past	Kasbiy kompetensiyada kamchiliklar mavjud, rivojlantirish choralarini kuchaytirish talab etiladi
0 - 40	Juda past	Rahbar faoliyati yetarli darajada emas, kompleks rivojlantirish zarur

Mazkur indikatorlar va ularning interpretatsiya mezonlari asosida maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini baholash natijalari rahbar faoliyatining turli yo'nalishlari bo'yicha aniq tasavvur hosil qilish imkonini beradi. Baholash jarayonida to'plangan umumiy ballar asosida direktorlarning kasbiy darajasi aniqlanib, ularning boshqaruv faoliyatidagi kuchli hamda rivojlantirishni talab etuvchi jihatlari tizimli ravishda tahlil qilinadi [6].

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, strategik boshqaruv va liderlik kompetensiyalari ko'pchilik rahbarlarda nisbatan yuqori darajada shakllangan bo'lsada, raqamli kompetensiya hamda innovatsion faoliyat yo'nalishlarida ayrim kamchiliklar kuzatiladi. Bu esa zamonaviy ta'lim tizimida direktorlarning raqamli texnologiyalarni joriy etish va innovatsion yondashuvlarni qo'llash borasida qo'shimcha rivojlanishga ehtiyoji mavjudligini ko'rsatadi.

Shuningdek, baholash natijalari asosida har bir direktor uchun individual kasbiy rivojlanish yo'nalishlarini belgilash imkoniyati yaratiladi. Bu esa malaka oshirish jarayonlarini maqsadli tashkil etish, resurslardan samarali foydalanish hamda boshqaruv samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Mazkur yondashuv natijalarining tahlili rahbar faoliyatini takomillashtirishda tizimli va ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish zarurligini yana bir bor tasdiqlaydi.

O'tkazilgan tadqiqot natijalari maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda indikatorlar (KPI) asosidagi baholash tizimi hamda ma'lumotlarga asoslangan (data-driven) boshqaruv yondashuvlarini joriy etish boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim sharti ekanligini ko'rsatdi. Raqamli monitoring vositalari, tahliliy yondashuvlar va boshqaruv jarayonlarini tizimlashtirish rahbar faoliyatini yanada shaffof, tezkor va natijador tashkil etish imkonini beradi [7].

Shu bilan birga, direktorlarning raqamli kompetensiyasi hamda innovatsion yondashuvlarni qo'llash qobiliyati boshqaruv samaradorligini ta'minlashda hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'ladi. Mazkur yondashuv asosida rahbar

faoliyatini obyektiv baholash, individual rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish hamda ta'lim muassasalarida boshqaruv sifatini oshirish imkoniyati yaratiladi.

Asosiy xulosalar:

Maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim omili bo‘lib, data-driven yondashuvni talab etadi.

Direktorlar faoliyatini indikatorlar (KPI) asosida baholash ularning kasbiy salohiyatini obyektiv aniqlash va rivojlanish ehtiyojlarini belgilash imkonini beradi.

Baholash tizimi rahbar faoliyatini kompetensiya klasterlari kesimida tizimli tahlil qilishga xizmat qiladi.

Interpretatsiya mezonlari baholash natijalarini sifat jihatidan aniqlash va individual rivojlanish strategiyalarini shakllantirishga yordam beradi.

O‘tkazilgan tahlillar asosida maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishni takomillashtirish uchun quyidagi amaliy tavsiyalarni ilgari surish maqsadga muvofiq:

1. Direktorlar faoliyatini indikatorlar (KPI) asosidagi baholash tizimini joriy etish, bu orqali rahbar faoliyatini kompleks va obyektiv baholash hamda boshqaruv samaradorligini miqdoriy tahlil qilish imkonini yaratish;
2. Direktorlarning raqamli kompetensiyasini rivojlantirishga yo‘naltirilgan uzluksiz malaka oshirish tizimini shakllantirish, bunda raqamli boshqaruv vositalari va analitik platformalardan foydalanish ko‘nikmalarini rivojlantirishga ustuvor ahamiyat berish;
3. Ta'lim muassasalarida innovatsion boshqaruv muhitini rivojlantirish, yangi boshqaruv texnologiyalarini joriy etish va rahbarlarning tashabbuskorligini rag‘batlantirish;
4. Baholash natijalari asosida direktorlar uchun individual kasbiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish va ularni tizimli amalga oshirish orqali faoliyat samaradorligini oshirish;
5. Ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv (data-driven management) tamoyillarini keng joriy etish orqali qaror qabul qilish jarayonlarini ilmiy asoslash va monitoring tizimini kuchaytirish.

Maktab direktorlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish zamonaviy ta'lim boshqaruvi samaradorligini ta'minlashning hal qiluvchi omili bo‘lib, u an'anaviy ma'muriy yondashuvlardan voz kechib, kompetensiyaviy, raqamli va ma'lumotlarga asoslangan (data-driven) yondashuvlarni integratsiyalashgan holda qo‘llashni taqozo etadi.

Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, rahbar faoliyatini strategik boshqaruv, liderlik, kommunikativ salohiyat, innovatsion faollik, raqamli kompetensiya va qaror qabul qilish kabi klasterlar kesimida indikatorlar (KPI) asosida tizimli baholash uning kasbiy salohiyatini obyektiv aniqlash, kuchli hamda rivojlantirishni talab etuvchi jihatlarini ajratib ko‘rsatish va shu asosda individual kasbiy rivojlanish strategiyasini shakllantirish imkonini beradi; ayniqsa, raqamli kompetensiya va innovatsion

yondashuvlar yo‘nalishlarida aniqlangan kamchiliklar uzluksiz malaka oshirish tizimini ushbu yo‘nalishlarda kuchaytirish zaruratini ko‘rsatadi. Shu bois, indikatorli baholash mexanizmi, raqamli monitoring vositalari va data-driven boshqaruv tamoyillarini birgalikda joriy etish boshqaruv jarayonlarining shaffofligi, izchilligi va ilmiy asoslanganligini ta’minlab, pirovardida ta’lim muassasalarida rahbarlik faoliyati natijadorligi va ta’lim sifatining barqaror oshishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risida”gi PF–158-son Farmon. Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. https://lex.uz

2. Alkarov, E.M. (2026). Maktab rahbar kadrlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini yangi bosqichga olib chiqish mexanizmi // Maktab ta’limi: muammolar, izlanishlar, yechimlar. – 6(1). – B. 1–10. 10.66023/MT/v_i382/386, https://orcid.org/0000-0003-3215-3135

3. H.Fayol General and Industrial Management. – London: Pitman Publishing, 1949.

4. D.D.Islamova, B.S.Madrahimov “Ta’lim menejmentida samarali boshqaruv tamoyillari: zamonaviy yondashuvlar va amaliyot”, Maktab ta’limi: muammolar, izlanishlar, yechimlar. 2025-yil, 3-son.

5. OECD TALIS. (2020). Teachers and School Leaders as Valued Professionals. OECD Publishing. https://www.oecd.org

6. UNESCO. Digital Transformation of Education Systems: Global Monitoring Report. Paris: UNESCO Publishing. 2022.

7. M.Fullan. The Principal: Three Keys to Maximizing Impact. San Francisco: Jossey-Bass. 2014.

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI

2026-yil
7-son

Muassis - "FAN VA INNOVATSIYA YANGILIKLARI" MCHJ
Jurnal hamkori - «PROFI UNIVERSITY»

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2024-yil 24-may kuni № 454068-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Jurnal 2024-yilda tashkil etilgan, 1 oyda bir marta o'zbek, tojik, qozoq, qirg'iz, qoraqalpoq, rus va ingliz tillarida nashr etiladi.

Tahririyat manzili: 190110, Toshkent shahri Uchtepa tumani, Bog'iston MFY, 14-mavze, 8-uy.

Telefonlar: +998 90 749 00 00
+998 90 749 77 77
+998 91 902 05 01
E-mail: saen_2024@mail.ru
Jurnal sayti: www.saen.uz
Telegram kanali: **https://t.me/saen_2024**

Maqolada keltirilgan fakt va ma'lumotlarning to'g'riligi uchun mualliflar mas'uldirlar.

"Fan va ta'lim yangiliklari" ilmiy-amaliy jurnali Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining qarori (25.08.2025 y., №374/5) bilan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

ISSN: 3093-8694